

Trine Pertou Mach i RÆSON:

”En anden verden er nødvendig”

11. juli 2005 | ”Det går rent faktisk ad helvede til i verden. Og på mange måder er George W. Bush’s administration eksponent for den værste og mest modvillige del af vestens og de rige landes uvilje mod at gøre noget ved det for alvor.” Det skriver Trine Pertou Mach i en stor artikel om Bush og verden omkring ham - efter Præsidentens besøg i København, G8-mødet i Skotland og terrorangrebene i London.

Af Trine Pertou Mach

Den voluminøse Airforce One har forladt Kastrup Lufthavn, sikkerhedsforanstaltningerne er indstillet og USA’s udenrigspolitik er igen blevet til noget, der i Danmark får journalistisk dækning som politik, ikke som en royal *event*. Hvad egentlig skulle i Danmark, hvor langt alliancen mellem Danmark og USA rækker – det kunne have været spændende at bruge mere journalistisk krudt på. Ligesom en problematisering af de mange globale forhold, der gør, at Bush ikke er voldsomt populær hverken her eller hisset. Mindst 22.000 mennesker fra mange steder i landet deltog i en aldeles fredelig, sprudlende og stærkt politisk engageret demonstration midt i København. En demonstration, som over 60 organisationer var anbefalere af. Mange talere, mange kunstnere, som alle var samlet under parolen: ”Stop Bush. En anden verden er nødvendig.”

Men det var særligt TV-medierne uinteresserede i. Ikke at de fandt Bush’s besøg uinteressant: der var nærmest non-stop dækning: fra flyveturen til landingen af det fly, Bush sad i (og det, han ikke sad i); flyveturen fra Kastrup til Fredensborg (i flere omgange og versioner); morgenkaffe og Texas-cowboy-kagemand; statsledernes politik-snak i herreværelset (som vi ikke rigtigt hørte noget til); statslederfruernes besøg i fru Annemettes børnehave (til gengæld meget meget udførligt og indlevende dækket med interviews med forældrene til de to drenge, der skulle sige godaw til Fru Bush, og som - tænk sig - en gang havde boet i selveste USA!).

En reportagestil klinisk rensset for analyse og journalistisk lødighed. Det forekom en overgang som var det et kuld praktikanter fra Billedbladet og Se og Hør, der havde indtaget førersædet hos public servicekanalen DR, både i TV-Avisen og den ekstraordinære nyhedsdækning. Mængden af ligegyldig information var enorm.

Taget i betragtning, at det er verdens måske mægtigste og mest omstridte politiker, der har aflagt Danmark visit, og som skulle videre til G8-topmødet, kunne man have forventet en seriøs og dybdegående journalistisk dækning.

Taget i betragtning, at det er verdens måske mægtigste og mest omstridte politiker, der har aflagt Danmark visit, og som skulle videre til G8-topmødet, kunne man have forventet en seriøs og dybdegående journalistisk dækning. Men nej, 17 timers Bush-besøg blev massivt TV-dækket uden den store opvisning i journalistik, snarere var selv denne event-version gennemsyret af benovelse over, at den store mand, præsident for verdens eneste supermagt, aflagde lilleputterne i Danmark besøg. Helt ærligt, hvor var det dog fattigt, nerveløst og elendigt. Men værst af alt: Umådeligt ligegyldigt.

DR-nyhedschefens bevæggrunde for at sætte DR-Event-afdelingen til at forestå dækningen er mig en gåde. Jeg mener, det er dem, der laver kongebryllup og andet royalt, alt det, der er

underholdning mere end nyheder?! Tirsdag aften non-stop kavalkade af nytteløse kommentarer var pinagtig, og den klassiske kønsrollefordeling gjorde det endnu mere tæer-krummende at se på: Pludrende kvindelige journalister bidrog med en regn af fnis og banebrydende kommentarer som: ”inde bag disse vinduer (i flyet) sidder præsidenten måske og kigger ud”. Maskinen er landet ”..og nu skal den sætte farten ned og bremse op”; ”..og døren, døren, som præsidenten om lidt kommer ud af ...”. ”Her tror jeg simpelthen vi ser nakken af den amerikanske præsident... det gør vi!”. Og da Bush og Fogh stod dér på flytrappen lignede de ”..venner på ferie. Hvor er her rart, lad os gå i land”. Hvorefter ”Anders Fogh Rasmussen og hans hustru Annemette tager nu hjem, hjem til deres hus, hvor de skal overnatte”. Senere ved Fredensborg stod den på oplysninger som: ” Laura Bush i mintgrøn spadseredragt og stilethæle ..ikke smart på græsplænen...”. Bush-parret forsvandt ind i huset: ”..de er nok gået ind for at pakke ud (fnis) Det skal jo også gøres - det sker jo ikke af sig selv.. ”

Enden på den internationale retsorden?

Måske kiggede Bush ud af vinduet, måske gjorde han ikke. Måske kiggede han ud af et helt andet vindue. Måske sad han i et helt andet fly. Måske er det slet ikke det, det hele drejer sig om. Tænk, at man vitterligt måtte vente til DR2's Deadline gik i luften for at få almindelig seriøs politisk journalistisk dækning, med forsøg på at løfte sløret for de problematikker, der ligger bag Bush's besøg, hans regeringsførelse, den meget begrænsede opbakning blandt danskerne, samt hans faldende popularitet over det meste af verden. Det mindede os om, at der er en verden udenfor andedammen, og at det næppe er for at hygge sig med Fogh på sin fødselsdag, præsident Bush lige netop nu slår et slag forbi Danmark på vej til verdensmagternes G8-topmøde i Skotland.

Det går rent faktisk ad helvede til i verden. Og på mange måder er George W. Bush's administration eksponent for den værste og mest modvillige del af vestens og de rige landes uvilje mod at gøre noget ved det for alvor. Mulighederne for forandring findes. Vi ved, den er gal. Vi ved, hvad der skal til. Vi ved, hvem der skal gøre noget. Men ”vi” sidder ikke ved magten – og de der sidder ved magten gør ikke noget. Derfor lød protestparolen ”En anden verden er nødvendig”, da tusinder demonstrerede i København.

Dagsordenen er global og omdrejningspunktet hedder global retfærdighed. Den er ikke anti-amerikansk men den er vendt mod Bush-

administrationen og den måde, hvorpå han forvalter den kolossale magt, der følger med at være bestyrer i den biks, der hedder verdens supermagt. Det betyder jo noget for alle os andre, når USA på stort set alle områder melder sig ud af det internationale fællesskab. Bush vil ikke anerkende internationale aftalers forpligtelse. I Bush's verdensorden skal alle andre acceptere USA's helt særlige rolle og ret til at vælge til og fra i de fælles spilleregler. Det betyder i realiteten, at der ikke er nogen global retsorden, men at verden er underlagt den stærkestes ret. Det skruer verden tilbage til æraen før 2.verdenskrig.

Nok har Bush proklameret, at USA nu vil give flere penge til Afrika, men USA's samlede bistand til Afrika fra 1960 til i dag er mindre, end hvad USA årligt bruger på krigen i Irak.

Kun viljen mangler

USA mangler fortsat at tilslutte sig eller implementere 27 internationale konventioner og aftaler. Heriblandt konventionen for børns rettigheder, torturkonventionen, Den Internationale Straffedomstol, Kyoto-protokollen - og aftaler vedrørende landminer, atomprøvesprængninger og biologiske våben.

USA nægter til stadighed at indgå i et fælles forsøg på at redde kloden fra miljøødelæggelser, til trods for, at en gennemsnitsamerikaner står for 20 tons CO2-udslip per år, mens en gennemsnitsborger i et uland står for 4 tons. Regnskoven forsvinder med høj hast, arter uddør, klimaforandringer truer med polernes smeltning, havene lider – og sådan kunne man blive ved. Men Bush vil ikke være med til Kyoto-aftalen, der er et af instrumenterne til at hjælpe os ud af moradset. På trods af, at mulighederne er der – alternative energikilder, omlægning af produktion, fælles planer osv. Kun den politiske vilje mangler.

Nok har Bush proklameret, at USA nu vil give flere penge til Afrika, men USA's samlede bistand til Afrika fra 1960 til i dag er mindre, end hvad USA årligt bruger på krigen i Irak. Uretfærdighederne bliver stadigt større. Verdens fattigdom vokser og polariseringen øges. 815 millioner mennesker sulter dagligt. Halvdelen af klodens befolkning lever i fattigdom. I mange ulande er rent vand et privilegium for de få. Verden har et fælles FN-mål om at give 0,7

% af BNP i bistand. USA giver 0,16 % af BNP og bruger samtidig 490 milliarder dollars om året på militær. Mulighederne er der, vi kender alternativerne. Kun den politiske vilje mangler til at udrydde sult og fattigdom.

AIDS hærger det afrikanske kontinent mere end noget andet sted i verden. Statistikken siger, der smittes 10 mennesker i minuttet. AIDS-epidemien kan stoppes for \$10 mia. om året, i første omgang med kondomer og adgang til medicin. Nok har USA nu sat AIDS-bekæmpelse højt på dagsordenen. Men hvad med eksemplerne på, at USA, kristent-fundamentalistisk som dets administration er, ikke vil give penge til organisationer i Afrika, der opfordrer til brug af prævention?

USA: nationalistisk, nykonservativt, nykristent

Skal man på verdensscenen troværdigt fremstå som den kraft, der moralsk og politisk er stærkest og er bedste leverandør i frihed, demokrati og retfærdighed – så må og skal man selv leve op til de principper og værdier, man beskylder andre for at øve vold på og bekæmper dem for at forsvare. Men i kampen mod terrorisme går USA foran i knægtelser af retsstatsprincipper, ytringsfrihed og rettigheder.

USA ser stort på Genève-konventionerne – oven i købet temmelig åbenlyst, med henvisning til den nærmest religiøse krig mod terrorisme. Menneskerettigheder krænkes systematisk. Fangerne på Guantanamo bliver udsat for behandling, der på enhver måde må betegnes som i strid med forpligtelser, hvad enten det er brug af tortur, ydmygende behandling, nægtelse af retfærdig rettergang osv.

USA fører en ødelæggende krig i Irak. Den blev startet på en løgn, er i strid med folkeretten og føres med stadig større tabstal og oprør til følge. Måske, men kun måske (tvivlen vokser sig stadigt større), kan USA vinde krigen. Men de har tabt freden. Prisen betales af tusinder og atter tusinder af civile og uskyldige irakere. De eneste sikre vindere er den amerikanske våbenindustri og private sektor.

I 2004 oprettede USA et Office of the Coordinator for Reconstruction and Stabilization, hvis mandat er at udvikle "post-konflikt"-planer for op mod 25 lande, som endnu ikke overhovedet kan betegnes som konflikt-ramte. Som Naomi Klein så rammende beskriver det, så er den amerikanske regering dedikeret til "perpetual pre-emptive deconstruction" [evig foregribende dekonstruktion] og har nu et organ hvis mandat er "perpetual pre-emptive reconstruction" [evig foregribende

rekonstruktion]. Så åbenlyst kynisk, at ingen af USA's allierede i koalitionen af villige har kommenteret det.

Knyttet til dette kontor sidder private firmaer, store organisationer og andre, der vil få færdiggjorte kontrakter til at deltage i genopbygningen af de lande, der altså endnu ikke er brudt sammen. Med andre ord er store amerikanske firmaer i første række klar til at rådgive om privatiseringer og ikke mindst til selv at opkøbe og installere en helt bestemt samfundsmodel: Den privatkapitalistiske.

Nyliberalisme og krav om privatiseringer har vist sig at have spillet fallit i forhold til at skabe større vækst og velstand. Det har selv Verdensbanken og IMF måttet sande.

Men nyliberalisme og krav om privatiseringer har vist sig at have spillet fallit i forhold til at skabe større vækst og velstand. Det har selv Verdensbanken og IMF måttet sande. Alligevel er det Bush's krav og betingelser for engagement i udviklingslande, ligesom den altså – til gavn for amerikanske firmaer – er i post-konfliktlande. Vi kender historien fra Irak, og nu er den institutionaliseret i et officielt kontor tilknyttet Det Hvide Hus.

At der i den arabiske verden og blandt muslimer bosat i vesten er en opfattelse af, at Bush har kaldt til civilisationskrig mod Islam er ikke svært at forstå. USA er ikke alene om det, men er en meget rendyrket eksponent for de dobbeltstandarder, som Vesten udviser bl.a. gennem fortsat støtte til Israel trods landets besættelse af Palæstina, i forhold til Saudi-Arabien og andre arabiske despotiske regimer, i forhold til Afghanistan, Tjetjenien osv. Bush-administrationen har sat sig i spidsen for et nationalistisk og nykonservativt USA, der med en særegen magt-arrogance udviser disrespect for det internationale fællesskab, og med moralsk fodfæste i en ny-kristen fundamentalisme forsvare sin udenrigspolitik og lader hånt om hævdvundne principper og globale værdier. Sammenblanding af religion og politik er ikke mindre uskøn i den kristne del af verden, men den er til gengæld lige så eksplicit.

Men i Arabien er befolkningerne dødtørre af at blive betragtet som potentielle terrorister, blot fordi deres Gud kaldes Allah, og ikke Gud, Buddha, Shiva, Store Ørn eller *ussel mammon*.

Det var nogen af hovedårsagerne til, at så mange mennesker valgte at give verbale tæsk til Bush - og til, at hans popularitet rundt om i verden, inklusiv i USA, ikke når de store højder. På G8-topmødet var der ikke lagt op til de store opgør med den aldeles uholdbare verdensorden, som undertrykker så mange og gavner så få. Nok blev gældslettelsen til 18 af verdens fattige lande bekræftet, og nok blev det bekræftet, at man vil afvikle eksportstøtten til landbrugsvarer på "en troværdig dato". Det var *meget* små skridt mod en mere retfærdig verden. Der er lang vej til erkendelsen af, at verden ikke er retfærdig, og at vi i vores bærer den store byrde i den henseende.

Det er altså muligt at forandre situationen - men den politiske vilje mangler. Derfor er troværdigheden i bund. De fattigste lande har jo i længden ikke brug for almisser, men for et opgør med den politiske og økonomiske verdensorden, der tillader G8-landene at bestemme så meget, at de faktisk kan bestemme sig for så lidt. Hvor Verdensbanken, IMF og WTO styres af og er indrettet på at forsvare og fremme de riges landes interesser og bekvemme verdensorden.

De fattigste lande har jo i længden ikke brug for almisser, men for et opgør med den politiske og økonomiske verdensorden, der tillader G8-landene at bestemme så meget, at de faktisk kan bestemme sig for så lidt.

Hvordan man bekæmper terrorismen

De hensynsløse og grusomme terrorangreb på London kan man selvsagt kun utvetydigt fordømme. De er indiskutabelt ikke acceptable svar eller middel til noget som helst. Men trods rædslen og det aldeles uacceptable i terrorangreb og de mange dræbte og sårede, så er de hverken mere eller mindre ofre end de mennesker, der dagligt dør verden over på grund af vores verdensdels økonomiske hegemoni og politikker: Det glemte folk i Mellemøstens midte, palæstinenserne, civile irakere, afghanere, og millioner af uskyldige mennesker, der hvert år dør af sult og fattigdom.

Fordi man søger at forstå og forklare terrorangrebene, er man ikke med til at forsvare dem. Besvarer man blot spørgsmålet 'hvorfor?' med 'terroristerne er imod demokrati og frihed', kasserer man det eneste holdbare værktøj til at komme videre: Dialog. Af globalt omfang. Og ikke mindst har man fralagt sig ethvert ansvar for, at verden ser ud, som den gør. Men vores del af verden bærer en del af skylden for, at de sker. Fjenden skal blandt andet findes i os selv.

Den strukturerede globale underordning, som særligt USA og England for tiden symboliserer, er en uacceptabel og uholdbar ledelsesform i en globaliseret verden - og den bidrager til at fostre fanatikere og idioter. I form af højreekstremisme og fundamentalisme i mange af verdens lande og i vestlige storbyer, samt af hjernevaskede maskiner, der kaprer et fly og går i døden i himlen over New York, eller placerer dødbringende bomber i undergrunden i London. Uanset gemenheden i de fortsatte terrorangreb, så rummer de centrale elementer af sandhed - ellers var det passionerede ønske om at ofre sit og andre uskyldiges liv aldrig mulig.

Terrorismen kan ikke forklares med fattigdom, der er langt mere komplekse sammenhænge i spil. Fattigdom (ikke mindst den relative) er en central faktor, der gør det er nemmere at rekruttere og mobilisere mennesker bag en fundamentalistisk og konfrontatorisk anti-dialog strategi. Men terroristerne i New York, Madrid, Casablanca, Istanbul og på Bali kan langt fra kategoriseres som nødlidende fattige bumser fra u-landsstorbyer. Tværtimod var en del af dem relativt veluddannede og havde boet meget længe i vestlige storbyer.

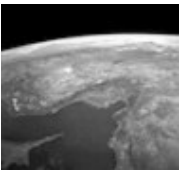
Forklaringerne skal derfor også søges andre steder. Med mindre terrorbekæmpelsen kun skal bygge på to ben: Militære anslag mod de lande, hvor formodede terrorister holder til, samt større sikkerhedsforanstaltninger hos os selv. Ingen af delene fjerner dog årsagerne til, at unge mænd er villige til at iklæde sig et bombetæppe, til at flyve et fly ind i et højhus, eller til at smadre hundredvis af menneskers liv ved at placere en bombe i Londons undergrund i myldretiden.

Det mærkelige er ikke, at folk i København og i Skotland, ja mange steder, går på gaden i protest mod Bush og den verdensorden, han repræsenterer. Det var fortvivlende om ikke de gjorde. Når man i den grad melder sig ud af det internationale samfund og tror, at man kan lave sine egne spilleregler - så protesterer verdensborgeren i mange af os. Når man stædigt fastholder en verdensorden, der hviler på en

gabende forskel mellem Nord og Syd, styrker man globaliseringens inhumane kraft: Polarisering.

Vi kommer ikke udenom en helt ny dagsorden, hvor globaliseringen ændrer ansigt fra ny-liberalisme til social retfærdighed, inklusion og stop for den økologiske døds-kurs. Vi kommer ikke udenom en radikal omlægning af den globale orden og en radikal anden fordeling af verdens goder.

En anden verden er ikke bare mulig. Den er nødvendig.

Trine Pertou Mach er cand.scient.pol. fra Århus Universitet. Hun arbejder som programkoordinator i Mellemløst Samvirke på Det Arabiske Initiativ (Nordafrika og Mellemøsten), er talsperson for organisationen Udfordring Europa og medlem af SF. Sidder i styrelsen for

tænketanken NyAgenda. Specialist i den arabiske verden, menneskerettigheder, demokratisering og civilsamsfundsudvikling. Beskæftiger sig en del med kvinders rettigheder i den arabiske verden. 1998-2001 ansat som politisk akademisk medarbejder i EU-parlamentet med fokus på EU's institutionelle forhold (åbenhed, integration, komitologi, traktatforhandlinger og regeringskonferencer). 2001-3 ansat på EU-kommissionens delegation i Kairo, Ægypten, med ansvar for NGO-bistand, civilsamsfund, demokrati og fattigdomsbekæmpelse; dækkede menneskerettigheds-situationen i landet. 2003-4 ansat i WWF Verdensnaturfonden, København, som leder af et demokratiudviklingsprojekt i Kaliningrad. Er tidligere talsperson for Junibevægelsen (2000-2005). Har skrevet en række debatindlæg og bidrag til bøger (bl.a. "Udfordring Europa", Forlaget Politisk Revy (2002); "Scenarier for europæisk samarbejde. Hvidbog om fire mulige udviklinger af det europæiske samarbejde" (2004); "Smag på Europa" med Ellen Trane Nørby (2004). Hun er foredragsholder og debattør, og har bl.a. været kommentator for Dagen og dagbladet Information.